

TIBBİ ATIK HAKKINDA EN SIK SORULAN SORULAR?

1-TIBBİ ATIK NEDİR?

22 Temmuz 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne göre tıbbi atık; enfeksiyöz, patolojik ve kesici-delici atıklardır.

Enfeksiyöz Atık: Enfeksiyon yapıcı etkenleri taşıdığı bilinen veya taşınması muhtemel başta kan ve kan ürünleri olmak üzere her türlü vücut sıvıları ile insan dokuları, organları, anatomik parçalar, otopsi materyali, plasenta, fetus ve diğer patolojik materyali; bu tür materyal ile bulaşmış eldiven, örtü, çarşaf, bandaj, flaster, tamponlar, eküvyon ve benzeri atıkları; hemodiyaliz ünitesi ve karantina altındaki hastaların vücut çıkartıklarını; bakteri ve virüs tutucu hava filtrelerini; enfeksiyöz ajanların laboratuvar kültürlerini ve kültür stoklarını; araştırma amacı ile kullanılan enfekte deney hayvanlarının leşleri ile enfekte hayvanlara ve çıkartılarna temas etmiş her türlü malzemeyi, veterinerlik hizmetlerinden kaynaklanan atıkları,

Patolojik Atık: Cerrahi girişim, otopsi veya anatomi çalışması sonucu ortaya çıkan dokuları, organları, vücut parçalarını, insan fetusunu ve hayvan cesetlerini,

Kesici-Delici Atık: Şırınga, enjektör ve diğer tüm deri altı girişim iğneleri, lanset, bisturi, bıçak, serum seti iğnesi, cerrahi sütür iğneleri, biyopsi iğneleri, intraket, kırık cam, ampul, lam-lamel, kırılmış cam tüp ve petri kapları gibi batma, delme, sıyrık ve yaralanmalara neden olabilecek atıkları, ifade eder. Yönetmelik ekinde bu atıkları gösterir tablo da yer almaktadır.

2- TIBBİ ATIK, KİMLER VE/VEYA HANGİ KURUM VE KURULUŞLAR TARAFINDAN ÜRETİLMEKTEDİR?

Yönetmelik'e göre

a) Büyük Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşları

- 1) Üniversite hastaneleri ve klinikleri,
- 2) Genel maksatlı hastaneler ve klinikleri,
- 3) Doğum hastaneleri ve klinikleri,
- 4) Askeri hastaneler ve klinikleri.

b) Orta Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşları

- 1) Sağlık merkezleri, tıp merkezleri, dispanserler,
- 2) Ayakta tedavi merkezleri,
- 3) Morglar ve otopsi merkezleri,
- 4) Hayvanlar üzerinde araştırma ve deneyler yapan kuruluşlar,
- 5) Bakımevleri ve huzurevleri,
- 6) Tıbbi ve biyomedikal laboratuvarlar,
- 7) Hayvan hastaneleri,
- 8) Kan bankaları ve transfüzyon merkezleri,
- 9) Acil yardım ve ilk yardım merkezleri,
- 10) Diyaliz merkezleri,
- 11) Rehabilitasyon merkezleri,
- 12) Biyoteknoloji laboratuvarları ve enstitüleri,

13) Tıbbi araştırma merkezleri.

c) Küçük Miktarda Atık Üreten Sağlık Kuruluşları

- 1) Sağlık hizmeti verilen diğer üniteler (doktor muayenehaneleri, diş ve ağız sağlığı muayenehaneleri ve benzerleri),
- 2) Veteriner muayenehaneleri,
- 3) Akapunktur merkezleri,
- 4) Fizik tedavi merkezleri,
- 5) Evde yapılan tedavi ve hemşire hizmetleri,
- 6) Güzellik, kulak delme ve dövme merkezleri,
- 7) Eczaneler,
- 8) Ambulans hizmetleri,
- 9) Hayvanat bahçeleri.

Görüldüğü gibi Yönetmelik sistematığında, branşlara ve/veya hekimin çalıştığı sağlık kuruluşlarına göre herhangi bir ayırım yer almamaktadır. **Oysa tüm hekim muayenehanelerinde tıbbi atık üretilmemektedir. Muayenehanesinde tıbbi atık üretmediği halde borç çıkarılan hekimler adına Hukuk Büromuz tarafından değişik zamanlarda açılan davaların tamamı da, başvuru hekimler lehine sonuçlanmıştır.**

Yönetmelik de faaliyetleri sonucu tıbbi atık üreten kişi, kurum ve kuruluşlar “ünite” olarak adlandırılmaktadır.

3- ÜNİTELERİN/TIBBİ ATIK ÜRETİCİLERİNİN SORUMLULUKLARI NELERDİR?

Yönetmelik’in 24. maddesi ünitelerin; tıbbi atıkları Yönetmelikte belirtilen torba ve kaplar içinde, belirtilen usul ve esaslara uygun şekilde biriktirmek ve ambalajlamak zorunda olduklarını belirtmektedir.

4- BU ATIKLARI TOPLAMAK VE BERTARAF ETMEK KİMİN GÖREVIDİR?

Yönetmelik, tıbbi atıkları toplamak, taşımak ve yakarak bertaraf etme işlerini büyükşehirlerde “büyükşehir belediyeleri veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlara”, büyükşehir belediyesi olmayan yerlerde “belediyeler veya yetkilerini devrettiği kişi ve kuruluşlara” bırakmıştır.

5- TIBBİ ATIKLARI TOPLAMAK İÇİN ÜCRET ALINMASININ HUKUKİ DAYANAĞI VAR MIDIR? BU ÜCRETLER NASIL BELİRLENMEKTEDİR?

Yönetmeliğin 23. maddesi tıbbi atık üreticilerine mali bir yükümlülük getirmiştir. Buna göre tıbbi atık üreticileri, ürettikleri atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için gereken harcamaları, bertaraf eden kurum ve kuruluşa ödemekle yükümlüdürler.

Tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve bertarafında uygulanacak ücreti belirleme yetkisi, mahalli çevre kurullarına bırakılmıştır. İstanbul’da İstanbul Valiliği Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü bünyesinde toplanan “Mahalli Çevre Kurulu” tarafından belirlenmektedir.

Yönetmelik bu ücreti “tıbbi atık bertaraf ücreti” olarak adlandırmaktadır.

6- TIBBİ ATIKLARIN TOPLANMASINA İLİŞKİN BELEDİYELERLE SÖZLEŞME İMZALAMAK ZORUNLU MUDUR?

Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'ne göre, tıbbi atık üreticileri "atıkların toplanması konusunda ilgili belediye ile anlaşma yapmak ve bunu Valiliğe ibraz etmekle yükümlüdür.

Görüldüğü gibi sözleşmenin yazılı olması, mutlak şart değildir ancak ispat yönünden önemlidir. Uygulama ise Belediyelerin tek taraflı sözleşme örneklerini dayatmaları üzerinden şekillenmiştir.

Tıbbi Atık Sözleşmesi, 3 Temmuz 2014 tarihinde yapılan değişikliklerle, Ayakta Teşhis ve Tedavi Yapılan Özel Sağlık Kuruluşları Hakkında Yönetmelik metnine de de girmiştir. Yönetmeliğin 26. Maddesi artık şöyledir;

Atıkların imhası

MADDE 26 – (1) Sağlık kuruluşlarında, tıbbi atıklar için 22/7/2005 tarihli ve 25883 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümlerine uygun olarak gerekli tedbirler alınır. (Ek cümle: RG-3/7/2014-29049) Tıbbî ve evsel atıklar için ayrı ayrı çöp mahalleri tesis edilir. **Tıbbi atıkların imha amacıyla, sağlık kuruluşundan düzenli şekilde alınması konusunda ilgili merciyle sözleşme yapılır.**

7- TIBBİ ALINDI BELGESİ/MAKBUZ DÜZENLENMESİ ZORUNLU MUDUR?

Yönetmelik sözleşmenin yazılı olmasına ilişkin bir kural getirmemiştir ancak makbuzlar konusunda ayrıntılı tarif yapmıştır. Buna göre atıkların ünite tarafından taşıyıcıya verildiğinin, taşıyıcı tarafından teslim alındığının ve taşıyıcı tarafından da bertaraf tesisine verildiğinin belgelenmesi amacıyla **ünite ile taşıyıcı/bertaraf eden kurum/kuruluş arasında tıbbi atık alındı belgesi/makbuzu** düzenlenmesi gerekmektedir.

Önemle belirtelim ki bu makbuz asıl olarak Belediyeler için gerekli ve önemlidir. Çünkü tıbbi atık üretmediğini beyan eden bir muayenehane için, Belediyenin tıbbi atık ürettiğini ispatlayabileceği tek belge bu makbuzlardır.

Tıbbi atık üretenler yönündense, belediyeden düzenli, gerekli sıklıkta bir hizmet alınıp-alınmadığının ispatı açısından önemlidir. Bu durumdaki hekimlerin ve/veya sağlık kuruluşlarının tıbbi atıklarını makbuz düzenlemeden teslim etmemesinde yarar bulunmaktadır.

8- DAHA ÖNCE İLÇE BELEDİYELERİNİN YERİNE GETİRDİĞİ BU HİZMETİN İSTANBUL BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE DEVREDİLMESİ HUKUKA UYGUN MUDUR?

4. cevap altında da belirttiğimiz gibi büyükşehir olan yerlerde bu görev büyükşehir belediyesine aittir. Ancak Yönetmelik'in 31. maddesi büyükşehir belediyesinin bu yetkisini, kişi veya kuruluşlara devredilebileceğini belirtmektedir.

İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 14.04.2014 tarihinde yaptığı toplantının tutanağından görüldüğü üzere gündemlerinden biri "20 yataktan az ve yataksız sağlık kuruluşlarının tıbbi atıklarının taşınmasının yetki devri" olmuş ve sonuç olarak 1999 yılında iş yoğunluğu nedeniyle ilçe belediyelerine devredilen yetkinin, Büyükşehir

Belediyesi'nin 13.03.2014 tarihli yazısına uygun olarak tekrar "asıl görevli olan İstanbul Büyükşehir Belediyesine devredilmesine" karar verilmiştir.

9- YETKİ DEVRİ HANGİ TARİHTE YÜRÜRLÜĞE GİRECEKTİR?

İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 14.04.2014 tarih ve 140 sayılı kararında, yetki devrine ilişkin yürürlük tarihi 01.01.2015 olarak belirlenmiştir.

10- İLÇE BELEDİYELERİ İLE İMZALANMIŞ VE HENÜZ SÜRESİ DOLMAMIŞ TIBBİ ATIK SÖZLEŞMELERİNİN AKİBETİ NE OLACAKTIR?

İl Mahalli Çevre Kurulu'nun 14.04.2014 tarih ve 140 sayılı kararından anlaşıldığı kadarıyla, ilçe belediyeleri 1 Ocaktan itibaren tıbbi atıkları toplamayacaktır. Bu nedenle özellikle tıbbi atık üretenlerin, bu atıkların birikmemesi amacıyla Büyükşehir Belediyesi ile anlaşma imzalamasında yarar bulunmaktadır.

Ancak ilçe belediyelerinden söz konusu ödeme geri istenebilir. (Örneğin 2014 yılının eylül ayında sözleşme imzalayan bir muayenehane için hizmet sunulan 3 aylık dönem düşülerek kalan ödemenin iadesi istenebilir)

11- BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNİN WEB SİTESİNDE YER ALAN "Tıbbi Atık Kabul Belgesi BAŞLIKLİ DİLEKÇELERİ DOLDURMAK, BU DİLEKÇELERLE BAŞVURMAK ZORUNDA MIYIM?"

İstanbul Büyükşehir Belediyesinin web sitesinde <http://www.ibb.gov.tr/sites/atikyonetimi/Documents/index.html> adresinde "Farklı kategorilere göre dilekçe örnekleri ve eklenmesi gereken evraklar için aşağıdaki linkleri tıklayınız" başlığı altında çeşitli sağlık kuruluşları için dilekçe örnekleri (ve diğer evraklar) sıralanmıştır.

Bu dilekçelerin hepsi "Tıbbi Atık Kontrol Yönetmeliği'nin 4. Bölüm 22. Maddesine göre; tıbbi atıklarımızın toplanması konusunda "tıbbi atık kabul belgesi" gerektiği" bilgisiyle başlamaktadır. Büyükşehirin hangi Yönetmelik'ten söz ettiğini bilmiyoruz! Ancak 22 Temmuz 2005 tarihli Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren **Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği'nin 22. Maddesinde kesinlikle ve kesinlikle "tıbbi atık kabul belgesi"nden ya da tıbbi atıkların toplanması, taşınması ve bertarafının ilgili belediyenin kabul etmesine bağlı olduğundan söz edilmediğini belirtelim.**

(<http://www.mevzuat.gov.tr/Metin.aspx?MevzuatKod=7.5.9145&MevzuatIliski=0&sourceXmlSearch=T%C4%B1bbi%20At%C4%B1klar%C4%B1n%20Kontrol%C3%BC%20Y%C3%B6n%20etmeli%C4%9Fi>)

Ancak -yine de- atıkların toplanması konusunda sıkıntı yaşamamak için Büyükşehir Belediyesi ile anlaşma imzalamasında yarar bulunmaktadır. Büyükşehir Belediyesi bir anlaşma formu değil, "tıbbi atık kabul belgesi" adını verdiği bir form yayınladığı için, "örnek" olduğu belirtilen bu form yerine, aşağıdaki linkte yer alan dilekçe ile başvurmanız mümkündür. (Bu dilekçeyle başvurulduğu durumda da, dilekçe ekine Büyükşehir Belediyesi tarafından sıralanan diğer belgeleri eklemek gerekir)

12-BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİNE BAŞVURMAZSAM HANGİ YAPTIRIMLARLA KARŞILAŞIRIM?

-Varsa- tıbbi atıklarınız toplanmaz. Aslında Yönetmeliğin tıbbi atık bertaraf

cretlerinin denmesi gerektiğini bildiren 23. Maddesinde, *tıbbi atık bertaraf ücretinin ödenmemiş olmasının, tıbbi atıkların bertaraf edilmesine engel oluşturmayacağı* yazılıdır. Ancak ilçe belediyelerinden bykşehire geçiş olduğu için, bu döneme özgü olarak, bizde kayıtlı değildiniz/tıbbi atık üreticisi olduğunuzu bilmiyorduk vb gerekçelerle karşılaşmak olasıdır!?

13- TIBBİ ATIK BERTARAF ÜCRETİNİ DEMEZSEM NE OLUR?

Yönetmelik'in 23. maddesi, tıbbi atık üreticilerinin, ürettikleri atıkların toplanması, taşınması ve bertarafı için gereken harcamaları, bertaraf eden kurum ve kuruluşa ödemekle yükümlü olduklarını, ödenmemesi durumunda kamu alacağı gibi işlem göreceğini ve 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edileceğini belirtmektedir.

Ancak üstteki soruda da belirttiğimiz gibi, aynı madde de tıbbi atık bertaraf ücretinin ödenmemiş olmasının, tıbbi atıkların bertaraf edilmesine engel oluşturmayacağı da açıkça düzenlenmiştir.

14-YÖNETMELİKTE DüZENLENMİş BAşKACA YAPTIRIM VAR MIDIR?

Yönetmeliğin 55. maddesi Yönetmeliğe aykırılık halinde, evre Kanunu'nun 20. maddesinde düzenlenen idari para cezası yaptırımının uygulanacağını belirtmektedir. Bu nedenle şayet tıbbi atık retmiyorsanız, bu durumu dilekçeyle mutlaka bildirmelisiniz. (bu konuda ayrıntılı bilgi aşağıdaki linkte yer almaktadır)

27.12.2014
İstanbul Tabip Odası
Hukuk Bürosu